

Asia: VN/15019/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi yksityistielain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kommentit muutosehdotuksista

Kuntaliitto pitää erittäin hyvänä, että valmistelussa esillä olleesta ajatuksesta mahdollistaa kunnan velvoittaminen tieosakkaaksi on luovuttu, ja tämä vastaa myös kuntien näkemystä. Kunnat ovat yksityisteiden tukemisessa merkittävä toimija: Kuntaliiton kyselyn (talvi 2025–2026) perusteella kuntien yksityis-tieavustukset ovat noin 31 miljoonaa euroa vuodessa ja muun tuen (esim. kunnossapito) määrä vähintään 6–7 miljoonaa euroa vuodessa. Kyselyyn vastanneista 186 kunnasta 93 % kannattaa nykytilaa eli kunnan tieosakkuutta omistuksen (kiinteistöt, maa-alueet) perusteella eikä pitänyt pakko-osakkuutta perusteltuna. Pakko-osakkuus voisi siirtää painopistettä avustuksista tiemaksuihin, lisätä hallinnollista taakkaa ja heikentää kuntien mahdollisuuksia kohden-taa tuki joustavasti paikallisiin tarpeisiin. Myöskään vuoden 2019 hallituksen esityksessä ei nähty perusteita kuntien velvoittamiselle tieosakkaaksi.

Lakiesitys sisältää useita kannatettavia muutoksia. Kuntaliitto on pitänyt yhdyskuntateknisten laitteiden, kuten sähkö- ja viestintäverkkojen, sijoittamista tiealueelle koskevaa menettelyä raskaana erityisesti silloin, kun yksittäinen kiinteistö liitetään olemassa olevaan verkkoon, koska yksittäisen osakkaan vastustus voi viivästyttää hanketta. Siksi 30 §:n muutos on perusteltu. Tieosakkaat eivät voisi enää vastustaa sijoittamista silloin, kun kyse on vain yhtä kiinteistöä palvelevasta yhdyskuntateknisestä laitteesta. Tieosakkaille, joiden kiinteistön alueelle johto tai laite ollaan sijoittamassa, on kuitenkin varattava mahdollisuus lausua asiasta mielipiteensä.

Kuntaliitto on aiemmin tuonut esiin, että osakkaan oikeus saada tieto tiekunnan keskeisistä asiakirjoista, erityisesti tieyksiköinnistä, on ollut puutteellisesti säännelty ja aiheuttanut riitoja. Lakiluonnoksen muutokset 61 §:ään ja 62 §:ään parantavat tiedonsaantia sekä ennen päätöksentekoa että sen jälkeen ja siten vahvistavat oikeusturvaa. Pöytäkirjajäljennösten toimittamista koskevat täsmennykset ovat tarpeellisia.

Lisäksi uusi 50 a § (osakasluettelo) velvoittaa tiekunnan toimielimen ylläpitämään osakasluetteloa ja turvaa tietyissä tilanteissa osakkaalle oikeuden saada siitä jäljennös.

Kuntaliitto kannattaa 35 §:n täsmennystä, jolla tieosakkaan velvollisuutta ilmoittaa tienpitovelvollisuuden jakamiseksi tarpeelliset tiedot (mukaan lukien tiedot tienkäytöstä, muutoksista sekä osakaskiinteistöjen ja määräalojen kaupoista) selkeytetään. Muutos parantaa tieyksiköinnin ja maksujen määräytymisen ajantasaisuutta ja oikeudenmukaisuutta, kun päätöksenteko perustuu parempaan tietopohjaan ja kustannukset kohdentuvat paremmin todellisen käytön mukaan. Tämä voi myös vähentää tulkintaerimielisyyksiä ja riitoja tiekunnissa.

Yksityistietoimituksen toimivaltaa lisättäisiin niin, että toimituksessa voitaisiin määrätä oikeudettomasti asetettu sulkulaite poistettavaksi (71 § 9 mom.). Kannatamme ehdotusta ja tuomme lisäksi esiin, että käytännössä kulkua on estetty myös erilaisilla sulunomaisilla rakenteilla, joten olisi hyödyllistä varmistaa, että säännöstä voidaan soveltaa myös tällaisiin tosiasiallisesti kulkua estäviin rakennelmiin.

Nykyisen yksityistielain 18 §:n mukaan kunnan rakennusvalvontaviranomainen päättää luvasta, kun halutaan poistaa yksityistien alueelta tai sen läheltä rakennus, rakennelma tai kasvillisuutta niissä tilanteissa, jotka laissa (5 § 3 mom.) mainitaan, eikä asiaa käsitellä muusta syystä vireillä olevassa yksityis-tietoimituksessa. Lakiesityksessä ehdotetaan liikenneturvallisuuden parantamiseksi täsmennyksiä siihen, millaisia näkemä- ja muita esteitä voidaan tie-oikeuden nojalla poistaa tiealueelta sekä näkemä- ja suoja-alueelta. Toimivaltajakoa selkeytetään siten, että kunnan rakennusvalvontaviranomainen myöntää luvan 5 §:n 3 momentin mukaisesti poistoihin silloin, kun asia ei tule ratkaistavaksi yksityistietoimituksessa (poistettu: muusta syystä vireillä olevassa yksityistietoimituksessa). Nämä muutokset ovat kannatettavia.

Kuntaliitto toteaa, että käytännön lainsoveltamisen helpottamiseksi voisi olla tarpeen säätää nimenomaisesti myös muutoksenhausta kunnan rakennusvalvontaviranomaisen päätösten osalta ja samalla ottaa kantaa, sovelletaanko niihin hallintolain oikaisuvaatimusmenettelyä.

Kuntaliitto kiinnitti arviomuistiosta antamassaan lausunnossa myös huomiota eräisiin menettelyihin, joihin lakiluonnos ei tuo ratkaisua tai selkeytystä. Näitä ovat täsmennykset oikaisuvaatimusmenettelyyn (64 §) (kirjallinen muoto, käsittelyvelvollisuus ja tiedoksianto), pöytäkirjojen säilytysaikaan (esim. 10 vuotta) sekä kysymykset jääviydestä tiekunnan kokouksessa ja yksityistien käsitteen selkeyttämisestä tilanteissa, joissa yksittäisen kiinteistön oma tie voisi tulla tiekunnan vastuulle ja siten jopa kunnan avustuksen piiriin.

Kommentit muutosten vaikutuksista

Lakiluonnoksella on kokonaisuutena monia myönteisiä vaikutuksia. Esitys sujuvoittaa tiekuntien hallintoa ja avoimuutta sekä vahvistaa tieosakkaiden tiedonsaantia ja oikeusturvaa. Lisäksi yhdyskuntateknisten laitteiden rakentamisen lupamenettely kevenee, mikä tukee hankkeiden toteutusta. Myös liikenne-turvallisuus voi parantua. Kokonaisuutena muutokset selkeyttävät ja johdonmukaistavat lainsäädäntöä.

Muut huomiot esitysluonnoksesta

Kuntaliitto toteaa, että lakiesityksen viimeistelyssä ei tule lisätä kuntien tehtäviä tai niiden taloudellista taakkaa. Yksityisteiden hoidossa prioriteetin tulisi olla valtion tukien tason nostamisessa, ei kuntien itsehallinnon heikentämisessä ja normien lisäämisessä, jotka myös heikentävät kuntien yksityistieavustusten ja muun tuen vaikuttavuutta kuntalaisille. Pääministeri Orpon hallituksen tavoitteena on vahvistaa kuntien toimintaedellytyksiä purkamalla normeja kuntien tehtäväkentästä.

SUOMEN KUNTALIITTO

Pirjo Sirén

Johanna Vilkuna

Johtaja, Yhdyskunta ja ympäristö Kehittämispäällikkö

Vilkuna Johanna
Suomen Kuntaliitto ry